

מכון להוצאה הרשה ומפוארת
של ספרי מהרא"ל בינין זיע"א

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

הארי ההי

פנינים נפלאים מתורתו של

המהרא"ל צינץ

הגאון הביאריה לייב צינץ זיע"מ מפלאצק

גיליון שס"ט, פרשת בהר - בחקותי תשפ"ו

הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכיר
למדין

מצוות שמיטה - להשריש בלבנו השגחת ה' יתברך

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר (כה, א). מה ענין שמיטה אצל הר סיני (רש"י).

מובנה של מצוות שמיטה הוא להשריש בתוך הלבבות את ההכרה כי העולם השפל נתון תדיר תחת השגחתו של השם יתברך, וממנו לבדו באה כל השפעה. אמונה זו באה להוציא מלבם של טועים ומינים הסבורים כי אין זה לפי כבודו של מלך עליון המושל בשמי שמים שיתעסק בענייני העולם החומרי השפל. אך האמת היא שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, וכן נאמר רם ה' ושפל יראה, שעל אף רוממותו וגדולתו הריהו משיגה על הנמוכים והשפלים ביותר. ההוכחה הברורה ביותר לכך היא שהשם יתברך בחר דווקא בהר הפעוט והנמוך 'סיני' כדי לגלות עליו את שכינתו ולתת עליו את תורתו. בזה הוכיח לנו הבורא בעליל כי למרות רוממותו הריהו מחבב שפלות רוח ומשיגה על כל היצורים.

נמצא אם כן שהשראת השכינה על הר סיני היא הראיה הברורה ביותר ליסוד של מצוות שמיטה, שבאה להורות לנו כי ריבוננו של עולם הוא המשפיע והמשיגה הישיר על העולם השפל.

קומץ המנחה

הצובר הון שלא ביושר - סופו לאבדו

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ וְיִרְאַת מֵאֱלֹקִים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם (כה, יז).

ידוע כי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה. ברם, אם אדם בוחר לצבור לעצמו הון בדרכים של הונאה ומרמה בניגוד לרצון הבורא, סופו לאבד את כל ההון הזה על ידי חולאים רעים ושאר אסונות לא עלינו. לפיכך מזוהר הכתוב ולא תונו, כלומר אל תצבור לך הון בדרך של הונאה, וזאת משום ויראת מאלוהיך. עליך להתיירא מפני מידת הדין אשר סופה להוציא מידך את ההון הגזול הזה בדרכים קשות של חולי ואסון, כי רק מה שנקצב לאדם ביושר הוא שנשאר בידו.

מלא העומר

זכות לומדי התורה יש שלום ואין חלומות רעים

אם בחקתי תלכו... ונתתי שלום בארץ ושכנתם ואין מחרד (כו, ג-ו).

יש לפרש פסוק זה על פי המובא בגמרא (ברכות נה, ב) שכל שנותיו של דוד המלך הוא לא ראה חלום טוב, ואילו כל שנותיו של אחיתופל הוא לא ראה חלום רע. הגמרא מבארת שהטעם לכך שדוד המלך לא ראה חלום טוב הוא מפני שהיה טרוד תמיד במלחמות, ועל כן בלילות עלו במחשבתו וברעיוניו ענייני המלחמה והחרידו את שנתו. לעומת זאת, מה שאחיתופל לא ראה חלום רע היה כדי שיקבל את כל שכרו משלם בעולם הזה ויפריעו ממנו רק בעולם הבא. לפי זה מבאר הכתוב כי כאשר תלכו בחוקות התורה, הבטיח הקדוש ברוך הוא ונתתי שלום בארץ. ומכיוון שיהיה שלום ולא תהיו טרודים עוד במלחמות כפי שהיה דוד המלך, ממיילא תזכו גם למה שנאמר ושכתם ואין מחרד, שכן לא יעלו בלבכם דאגות המלחמה ולא יהיו לכם חלומות רעים המבהילים את האדם משנתו.

מלא העומר

הטעם שנמנו האבות למפרע

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר (כו, מב).

יש להבין מדוע בבואו להזכיר את זכות האבות נמנו האבות למפרע, כשהכתוב מתחיל ביעקב ומסיים באברהם.

ויש לבאר זאת בדרך משל לאדם הרואה את חברו טובע בנהר ורוצה להצילו. הוא משליך לו חבל מרחוק כדי שהטובע יתפוס בו ויחזיקונו בכפו, ומתוך אותה אחיזה בקצה החבל הוא מושך אותו לאט לאט עד שיוציאנו מנבכי הים ומן התהומות המכסים אותו.

והנה נודע שמדרגת האבות גדולה מאוד, 'חסד' לאברהם וגבורה' ליצחק שהם בבחינת זרועות עולם, ואילו יעקב מידות 'תפארת גופא' והיא מדרגה הקרובה יותר אלינו. לכן בישר הכתוב לבני ישראל שגם כאשר יהיו בתכלית שפל המדרגה מחמת גודל חטאם, הרי שהלוואי ויספיק שיתחילו לנגוע רק בקצה המדרגה הקרובה אליהם יותר שהיא מידתו של יעקב. ולאחר שיעמוד להם זכות יעקב הקרוב אליהם יותר במדרגתו, יושך החבל ויעלו מעלה גם אל זכות יצחק ואברהם.

'שיירי קומץ המנחה' - מגילת רות

פניני דרוש

מדוע לא שתה הרה"ק מסאטמאר חלב בארץ ישראל

ומקור הלכתי לאיסור זה.

נכנס רבי דוד פרנקל ז"ל אל האדמו"ר ושאל אותו מה מקורו, מאחר שנלאו כל החכמים למצוא מקור מפורש לחומרא זו.

השיב לו האדמו"ר שאכן אין זו חומרא מצד ההלכה, אלא שהוא נוהג כך על פי דברי הגאון רבי אריה לייב מפלאצק ז"ל בספרו קומץ המנחה על פרשת בהר. שם מבואר שבזמן הבית הראשון מכיוון שלא שמרו על קדושת שביעית בפירות הארץ, נמשך להם מזה יצרא דעבודה זרה. שהרי גם הבהמה שאוכלת מן התבואה מתפטמת למעשה באיסורי שביעית, וידוע שהאדם מושפע מאוד ממאכליו שנהפכים לדם בקרבו, ועל ידי שאכלו ותזונתם הושפעה מאיסור זה, נתדרדרו עד לחטא של עבודה זרה.

זכור לדוד (פרנקל, ח"ב עמ' ר"ג)

אֶת סִפִּיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר (כה, ה).

בשנת תשי"ב בעת שהאדמו"ר מסאטמר זצ"ל שהה בירושלים, הייתה אז שנת השמיטה. מטעמי קדושת שביעית הורה האדמו"ר לגבאי להביא עמהם מחוץ לארץ כל צורכי מאכלו, כדי שלא יצטרך לאכול שום דבר מתוצרת ארץ ישראל, שכן באותם ימים לא כל החקלאים נוהרו לשמור על קדושת שביעית וחיללו את שדותיהם.

ואכן הגבאים עשו כמצוותו והביאו עמם את הכל. אפילו חלב מעוקר לשתייה הם לא החסירו מלהביא, מכיוון שהאדמו"ר לא רצה לשתות חלב בהמה טרי משום לתא דאיסור ספיחין, שמא הבהמה ניזונה מספיחי שביעית. כשנודע בירושלים שהרבי נמנע משתיית חלב טרי מחששא דספיחי שביעית, עורר הדבר תמיהה רבתא בקרב הלומדים שלא ידעו למצוא טעם

חדש!

ניתן יהיה לשמוע בכל שבוע דבר תורה מרבנו המהרא"ל צינץ על פרשת השבוע,

מפי המשפיע הרב הגאון רבי ברוך שוורץ שליט"א 08-8648989 שלוחה 5 מרבני המכון ומו"ץ באוצר הפוסקים

פניני המהרא"ל על פרקי אבות

- פרק ה' -

כשהיצר הרע עובר לסייע

לפום צערא אגרא (אבות ה, כג).

ידוע הדבר שככל שהיצר הרע מתגבר יותר ומנסה להכשיל את האדם בעבירה או גורם לו טרחה גדולה יותר בקיום המצוות, כך יגדל וירבה שכרו של אותו אדם. לכן כאשר רואה היצר הרע שהאדם אינו נכנע לו ואדרבה מתגבר על כל מכשול, הרי שיפסיק להרע לו ולמונעו מקיום המצוות. כל זאת כדי שלא תהיה סיבה להגדיל את שכרו של האדם בעקבות התגברותו על הקשיים.

נבאר זאת על פי משל למלך גדול ורם ששלח את בנו לארץ רחוקה כדי ללמוד נימוסי מלוכה ודרך ארץ, ושלח אליו מכתבים המדריכים אותו בדרך הישר. באותה ארץ היה איש רע מעללים ששנא את בן המלך וארב לו כדי להכשילו. תחילה הראה לו פנים שוחקות וניסה לפתותו לבל יקיים את ציווי המלך, אך בן המלך עמד איתן כצור חלמיש ולא התפתה. משראה זאת השונא, החליט לגרום לו סבל וייסורים כדי שמתוך הכאב יפסיק לשמור את מצוות אביו. אך בן המלך המסור התאמץ בכל כוחו לשמור את פקודות המלך למרות ייסוריו הקשים.

כאשר ראה זאת אותו רע מעללים, החל לחשוש כי כל עמלו ירד לטמיון ואף להפך, שהרי כאשר ישמע המלך כי בנו התגבר על כל ייסוריו, הוא יוסיף ויכפיל את שכרו. משכך הבין שעדיף לו להפסיק להכאיב ולצער את בן המלך. תחת זאת הוא החל לסייע לו ואף לזרז אותו לקיים את ציווי אביו. מובן שלא היה זה מאהבה לבן המלך, אלא בשיטה של מזעור נזקים כדי שלא יתרבה שכרו.

הנמשל הוא שאנחנו בנינו לה' אלו קינו ששלח אותנו לעולם הזה ופקד עלינו לקיים את מצוותיו, ואילו היצר הרע משתדל בכל כוחו להדיחנו מעבודת הבורא. מכיוון שההצלה העיקרית מן היצר הרע היא על ידי לימוד התורה, היצר מנסה להפריע לנו ללמוד. אך כאשר ישנו אדם שמתגבר ומשתדל בכל כוחו להמשיך בלימוד התורה, אומר היצר הרע לעצמו למה לי כל הטרחה הזו, הלא בגלל שהוא מתגבר על כל המפריעים הוא רק יזכה לשכר רב יותר. מתוך כך הוא מסכם ואומר אדרבה, אסיר מעליו כל מפריע וכך לפחות לא יתרבה שכרו.

עזות דעקבתא דמשיחא וכוחה של תורה

עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן... שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך (אבות ה, כ).

יש להבין מה הקשר בין תחילת המשנה המדברת על עזות פנים, לסופה המבקשת על בניין בית המקדש.

ידועים דברי חז"ל שהתורה הייתה אמורה להינתן לאחר אלף דורות, אך ניתנה לישראל לאחר עשרים ושישה דורות בלבד. אותם תתקע"ד דורות הנותרים הם למעשה עזי הפנים שבדור, והקב"ה פיזר ושתל אותם לאורך כל הדורות כדי שהעולם לא ייחרב מרוב עזותם. מכיוון שלקראת ביאת המשיח עתידות לרדת לעולם כל הנשמות שטרם באו, ירדו עמן גם כל אותם עזי נפש שנותרו, ולכן בעקבות משיחא חוצפא יסגא.

לאור זאת עולה שאלה עצומה, כיצד אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, הרי לשם כך יצטרכו לרדת לעולם כל כך הרבה עזי פנים בבת אחת עד שהעולם חלילה לא יוכל להתקיים.

התשובה טמונה במאמר חז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה. המילה לזכות מתפרשת כאן מלשון לנצח, כלומר רצה הקב"ה לנצח ולהחליש את עזותם הטבעית של ישראל, ולכן נתן להם את התורה שיש בכוחה להכניע ולעדן עזות זו.

וזהו עומק כוונת המשנה. התנא מזהיר תחילה שעז פנים לגיהנם, ואף על פי כן אנו מתפללים שיבנה בית המקדש במהרה. ואם נחשוש מפני אותם עזי פנים שעתידיים לרדת ולסכן את קיום העולם, מיד אנו ממשיכים ומבקשים ותן חלקנו בתורתך, כדי שעל ידי כוחה של התורה הקדושה תנוצח ותחלש אותה עזות נוראה, ונוכל להתקיים ולזכות לגאולה השלמה.

פניני ישועות

ישועת בן הזקונים שסגרה מעגל של שנות ציפייה

הוא הרגיש שאינו יכול לנוח - השמחה במשפחה עדיין אינה שלמה והקצוות טרם נסגרו.

יום אחד, שמע ר' חיים על זוג שנושע בפרי בטן לאחר תקופה ארוכה, בזכות שתמך במכון להוצאת ספרי רבנו המהרא"ל צינץ זי"ע. "מטבעי, אינני אדם שממדה ללכת אחר סגולות", הוא מודה, "אבל שמעתי את הסיפור, והחלטתי שאני חייב לעשות את ההשתדלות הזו. התקשרתי וחתמתי על הוראת קבע קבועה".

הפלא לא איחר להתרחש. "עוד באותה שנה, זכינו לנס המיוחל וחבקנו נכד מבני הצעיר! היום אני מעיד בפה מלא על כוחה של הזכות הזו. המעגל נסגר, אני מאושר ומודה לה' על הכל".

ר' חיים מחיפה התברך בסייעתא דשמיא במשפחה גדולה. במשך עשרים השנים האחרונות, ביתו היה מוקד של עשייה ברוכה ובלתי פוסקת: שידוכים, חתונות, וכמובן השמחות והלידות עם העזרה המתבקשת לכל זוג צעיר שבונה את ביתו.

"החתונה של בני הצעיר, בן הזקונים, סימנה עבורי את סגירת המעגל המיוחלת", הוא משתף בגילוי לב. "לצד הנחת העצומה שזכיתי לה, הייתי עייף מאוד. חיכיתי ליום שבו יתחתן הבן האחרון, ואוכל סוף סוף לברך על המוגמר בידיעה שכל ילדי מסודרים. אך מסתבר שעוד לא סיימתי".

השנים נקפו, וישועת הבן הצעיר התבוששה לבוא. למעלה מארבע שנות ציפייה לזשיק עברו על הזוג הצעיר. ר' חיים חווה את הכאב הכפול: מעבר לצער העמוק על סבלם של בנו וכלתו,

ניתן להזמין חנים את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

ארה"ב: 718-2592395

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו